

MINISTER ZDROWIA

MZ-PR-WL-0214-37278-3/MC/13

RPO-578571/13

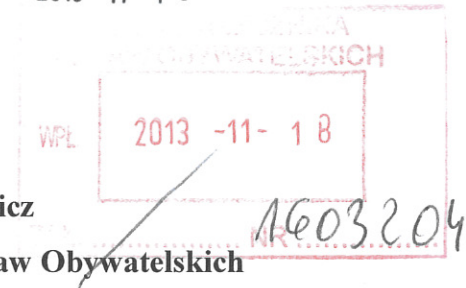
20 LIS. 2013
AM

Warszawa, 2013 -11- 15

Pani

Irena Lipowicz

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowne Pani Minister!

W odpowiedzi na pismo z dnia 16 października 2013 r., znak: RPO-578571-I/13/AM, przy którym został przekazany „Raport z analizy akt spraw prowadzonych przez Rzecznika Praw Pacjenta w latach 2011-2012 wraz z zaleceniami Rzecznika Praw Obywatelskich”, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Na wstępie uprzejmie informuję, że w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2012 r. poz. 159, z późn. zm.) wprowadzono nowe prawo pacjenta. Zgodnie z art. 31 ust. 1 ww. ustawy pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy mogą wnieść sprzeciw wobec opinii albo orzeczenia określonych w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry, jeżeli opinia albo orzeczenie ma wpływ na prawa lub obowiązki pacjenta wynikające z przepisów prawa.

Powyższe prawo polega na możliwości zgłoszenia przez pacjenta, a w jego imieniu także przez przedstawiciela ustawowego, sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarskiego, jeżeli mają one wpływ na prawa lub obowiązki pacjenta wynikające z przepisów prawa.

Odnosząc się do rekomendacji polegającej na wprowadzeniu możliwości wniesienia sprzeciwu od opinii lub orzeczenia lekarskiego wyrażonego ustnie należy mieć na uwadze przywołane powyżej przepisy, zgodnie z którymi sprzeciw przysługuje od opinii lub orzeczenia lekarskiego, jeżeli mają one wpływ na prawa lub obowiązki pacjenta wynikające z przepisów prawa. Natomiast dopuszczenie możliwości złożenia sprzeciwu od opinii wydanej ustnie budzi istotne wątpliwości. Trudność polegałaby już na określeniu, jaką wypowiedź lekarza należy uznać za opinię, od której można złożyć sprzeciw, a także na ustaleniu treści tej opinii czy też daty jej wydania, co również jest istotne dla realizacji tego uprawnienia, gdyż sprzeciw można wnieść w terminie 30 dni od dnia wydania przez lekarza

opinii albo orzeczenia. Ustalenie tych okoliczności wymagałoby podejmowania czynności przekraczających zadania i uprawnienia Komisji Lekarskiej.

W zakresie skrócenia terminu rozpatrzenia sprzeciwu propozycja zmian została zawarta w przygotowanym w Ministerstwie Zdrowia *projekcie założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz niektórych innych ustaw*, który obecnie znajduje się w uzgodnieniach międzyresortowych i konsultacjach społecznych. Nie została w nich natomiast uwzględniona możliwość wniesienia sprzeciwu w dowolnej formie, w szczególności przez zgłoszenie telefoniczne. Należy zauważyć, że w przypadku zgłoszenia telefonicznego nie jest możliwa identyfikacja osoby zgłaszającej, natomiast zgodnie z ustawą z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta sprzeciw może być skutecznie wniesiony tylko przez pacjenta albo jego przedstawiciela ustawowego. Ponadto, do sprzeciwu należy dołączyć dokumentację medyczną, na podstawie której Komisja Lekarska wydaje orzeczenie. Zgłoszenie telefoniczne w tej sytuacji nie wydaje się rozwiązaniem celowym.

Zgodnie z aktualnym brzmieniem przepisów ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, Komisja Lekarska wydaje orzeczenie na podstawie dokumentacji medycznej, a w miarę potrzeby, po przeprowadzeniu badania pacjenta (art. 31 ust. 5). Proponowane rozwiązanie zakłada osobiste wysłuchanie pacjenta, gdy wyrazi on taką wolę.

W obecnym stanie prawnym takie prawo pacjenta wynika z § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie Komisji Lekarskiej działającej przy Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. Nr 41, poz. 244), zgodnie z którym pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy może uczestniczyć w posiedzeniu Komisji Lekarskiej, z wyjątkiem części posiedzenia, w trakcie której odbywa się narada i głosowanie nad orzeczeniem, oraz udzielać informacji i wyjaśnień w sprawie. Uregulowanie przedmiotowej kwestii w ustawie wzmocniłoby rangę tego uprawnienia, chociaż w praktyce działania Komisji Lekarskiej nie wprowadziłoby zasadniczej zmiany.

Odnosnie rekomendacji polegającej na likwidacji wymogu wskazania przepisu prawa, z którego wynikają prawa lub obowiązki wnoszącego sprzeciw, informuję, że propozycja została zawarta w *projekcie założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz niektórych innych ustaw*.

Jednocześnie poniżej przedstawiam cel wprowadzenia wymogu wskazania przepisu prawa, z którego wynikają prawa lub obowiązki pacjenta.

Podczas prac nad projektem ustawy, w wyniku których uchwalono ustawę z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, Biuro Praw Pacjenta przy Ministrze Zdrowia zwracało uwagę na konieczność wprowadzenia ograniczenia polegającego na tym, że sprzeciw musi zawierać wskazanie przepisu prawnego, z którego wynikają prawa lub obowiązki pacjenta. Należy przy tym zauważyć, że orzeczenia mogą mieć różny charakter, różną formę i różne przeznaczenie. Orzeczenie to pisemna lub ustna wypowiedź, zawierająca wnioski wysnute ze stwierdzonego stanu faktycznego. Wydanie orzeczeń przez lekarza jest co do zasady uzależnione od posiadania kwalifikacji i wiedzy (odpowiedniej specjalizacji albo nabytych uprawnień).

Wprowadzenie w sprzeciwie od opinii albo orzeczeniu lekarza wymogu wskazania przepisu, z którego wynikają prawa lub obowiązki pacjenta, miało na celu wyeliminowane opinii albo orzeczeń lekarskich, w przypadku których istnieje inna prawna droga odwoławcza. Chodzi tu m.in. o orzeczenia wydawane przez ZUS, związane z orzekaniem o niepełnosprawności, orzeczeniami dot. medycyny pracy itd. Tym samym prawo do sprzeciwu jest skuteczne wtedy, gdy od opinii albo orzeczenia lekarza nie przysługuje inna droga odwoławcza.

Odnosząc się do rekomendacji w zakresie wyraźnego wskazania, że orzeczenie wydane przez Komisję Lekarską w przypadku wydania opinii i orzeczeń nieodnoszących się w sposób bezpośredni do oceny stanu zdrowia (np. skierowanie na badania), należy zauważyć, że obecnie obowiązujące przepisy dopuszczają możliwość złożenia sprzeciwu w przypadku odmowy skierowania na badania, w szczególności badania prenatalne. Aktualny pozostaje jednak problem wskazany powyżej, czyli ustnego wniesienia sprzeciwu. Wydaje się bowiem, że odmowa skierowania na badania najczęściej jest przez lekarzy formułowana ustnie, bez potwierdzenia w postaci pisemnej opinii.

Jak zostało wcześniej wspomniane *projekt założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz niektórych innych ustaw* został skierowany do uzgodnień zewnętrznych i konsultacji społecznych. Uwzględnienie dodatkowych propozycji zmian, w tym również tej polegającej na zastępowaniu zaskarżonych orzeczeń lub opinii - orzeczeniami wydanymi przez Komisję Lekarską uwzględniającymi sprzeciw, będzie zatem możliwe w kolejnych etapach procedury legislacyjnej.